

Особливості транскордонної інвестиційної співпраці України і Польщі на території Західного регіону України

Розглядаються особливості транскордонної інвестиційної співпраці України і Польщі. А саме, охарактеризовано українсько-польські відносини на території Західного регіону України. Проаналізовано обсяги і тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку регіону, визначено їх вплив.

Ключові слова: транскордонна інвестиційна співпраця, прями іноземні інвестиції, інвестиційні проекти, інвестиційні програми.

Головним елементом сучасних економічних зв'язків у сфері світового господарства є транскордонна співпраця (ТС). Вона виступає однією з основних форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності держави. Слід відмітити, що стратегічною метою України є її вступ до Європейського Союзу (ЄС). Згідно з цим, Україна нині тісно співпрацює з Польщею, як однією із країн – членів ЄС. Переважно, відносини між цими державами здійснюються у формі транскордонної інвестиційної співпраці (ТІС), бо інвестиції сьогодні є одними з основних елементів розвитку економіки як на державному, так і на регіональному рівнях.

Дослідження основних особливостей здійснення ТІС України і Польщі сьогодні є одними з найбільш актуальних проблем, яким присвячено багато праць сучасних науковців. Відомими вченими, які вивчали особливості здійснення цієї співпраці є В. Андрійчук, І. Афанасьєв, В. Борщевський, В. Будкін, О. Гребельник, Н. Ісакова, В. Колодязна, Н. Мікула, Н. Павліха, С. Писаренко, М. Янків та ін. Однак, незважаючи на досліджуваність особливостей здійснення ТІС України і Польщі, багато аспектів залишаються не розкритими до кінця. Зокрема недостатньо повно розглянуто особливості ТІС на території Західного регіону України (ЗРУ).

Метою статті є вивчення особливостей здійснення ТІС двох країн – України і Польщі на території ЗРУ. Особливим завданням у цьому контексті є проведення аналізу надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку ЗРУ і виявлення тенденцій їх зміни.

Динамічний розвиток співпраці України і Польщі є основним рушієм розвитку транскордонної співпраці з ЄС. Важливу роль в подальшому

розвитку цієї співпраці відіграє здійснення інвестиційної діяльності між ними державами.

Визначення поняття «транскордонної співпраці» вперше було запропоноване на Мадридській конвенції, суть якого полягала у будь-яких спільних діях стосовно встановлення та поглиблення відносин торговельно-економічного, науково-технічного, культурно-гуманітарного та міжрегіонального характеру між територіальними громадами, їх представницькими органами, органами самоврядування, органами місцевої влади, що перебувають під суверенним правом двох або декількох договірних сторін, крім того укладення між ними будь-яких угод та договорів чи досягнення домовленостей [1].

Суть ТІС, виходячи із наведеного вище трактування полягає у встановленні та поглибленні відносин інвестиційного характеру між договірними сторонами. Для того, щоб чітко вивчити особливості здійснення ТІС України і Польщі на території ЗРУ, потрібно проаналізувати надходження ПІІ з Польщі в економіку цього регіону. Відтак, дані по ПІІ, що надійшли з Польщі в період 2008-2013 рр. наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції з Польщі на території Західного регіону України*

Адміністративна одиниця	Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США ¹					
	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	694,7	864,9	935,8	875,5	916,4	845,4
Західний регіон України	394,9	546,6	612,5	488,8	511,4	545,8
<i>у тому числі</i>						
Волинська	151,0	160,8	158,7	31,1	32,4	38,9
Закарпатська	33,1	32,9	32,6	32,2	39,3	39,2
Івано-Франківська	52,5	62,2	81,7	36,2	37,2	40,1
Львівська	158,3	290,7	333,9	384,0	397,9	422,2
Рівненська	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²
Тернопільська	... ²	... ²	5,6	5,3	4,6	5,4
Чернівецька	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²

* Сформовано на підставі [2 – 9].

Умовні позначення:

¹ – Дані наведено наростаючим підсумком з початку інвестування.

...² – Дані відсутні.

За обсягами залучених іноземних інвестицій з Польщі, Львівська область є лідером серед областей Західної України, тому що Польща є найбільш вагомим та стабільним партнером цієї області. Загальний обсяг ПІІ (акціонерного капіталу) з Польщі, вкладених в економіку області з початку інвестування, станом на 31 грудня 2013 р. становив 422,2 млн. дол. США. А це майже понад 77% від загального обсягу ПІІ, залучених з Польщі в економіку ЗРУ на кінець того ж року. В період 2008-2013 рр. польські інвестори були найактивнішими у 2009 р., коли в економіку області ними було внесено найбільші обсяги іноземних інвестицій, що становили 132,4 млн. дол. США. За цей період вилучень польських інвестицій з економіки області не було, але за останні два роки іноземні інвестиції з Польщі зменшились на 72,3% та 51,5% стосовно 2011 р.

Згідно з «Каталогом інвестиційних проектів, програм та пропозицій у Львівській області» [10], підготовленим в Інституті регіональних досліджень НАН України під керівництвом завідувача відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій, д.е.н., проф. С. О. Іщук, у Львівській області в період 2008-2013 рр. були реалізовані такі інвестиційні проекти та інвестиційні програми:

1) у 2009 р. в м. Городку польською компанією «Bader Polish» вкладено 1,0 млн. євро у ТзОВ «Бадер Україна», що спеціалізується на виробництві готових текстильних виробів для оновлення обладнання;

2) у 2011-2013 рр. у Дрогобицькому районі польською компанією «Carotext» спільно із ПКП «Каротекст Україна» вкладено 40,0 млн. євро у будівництво сміттєпереробного заводу;

3) у 2007-2013 рр. у Жовківському районі Томашівським повітом (Польща) спільно з Сокальською та Жовківською районними радами вкладено 344,8 тис. євро для реалізації проекту «Підвищення ефективності транскордонної системи реагування на екологічні ризики: «Томашів Любельський – Жовква – Сокаль» з метою модернізації об'єктів державної районної пожежної частини на транскордонній території;

4) у 2010 р. в Золочівському районі польською компанією «Polikat S.A» вкладено 300,0 тис. євро у ТзОВ «Еімо», що займається виробництвом шпону для встановлення інноваційних технологій у виробництві шпону;

5) у 2010 р. у м. Мостиськах польським інвестором Ch. Lubchynskyi вкладено 33,0 тис. дол. США у ТзОВ «Агрокультура Мостиська», що спеціалізується на вирощуванні зернових та технічних культур для запровадження ефективних аграрних технологій;

6) у 2006-2013 рр. у м. Перемишляни польською компанією АТ»LPP TEX» вкладено 10,0 тис. дол. США у ТзОВ «РНС-Україна», що

спеціалізується на виготовленні товарів широкого житку для застосування новітніх технологій у користуванні з керамікою;

7) у 2010 р. у м. Сокаль польською компанією «Enerpark» вкладено 10,0 млн. євро у ТЗОВ «Еко оптіма», що спеціалізується на виробництві сонячної та вітрової енергетики для встановлення тимчасової вежі для спостережень сили та переважаючих напрямів вітру та відповідною апаратурою з подальшими переміщенням;

8) у 2003-2020 рр. у Стрийському районі польська компанія «Plantpol-Zaborze» повинна вкласти 102,0 тис. грн. та 12,07 тис. дол. США у ТЗОВ «Плантпол-Україна», що спеціалізується на вирощуванні квітів для застосування новітніх енергозберігаючих екологічно чистих технологій удобрювання культур;

9) у 2009 р. у м. Яворові польською компанією «FFiL Sniezka S.A. «вкладено 2000,0 тис. дол. США у ТЗОВ «Снежка-Україна», що спеціалізується на виробництві фарб, лаків та шпаклівки для будівництва лакофарбового заводу для потреб будівельного комплексу.

На другому місці за обсягом залучених іноземних інвестицій з Польщі знаходиться Волинська область. Від інвесторів з Польщі станом на 31 грудня 2013 р. залучено 38,9 млн. дол. США, що становить 8,6% від загального обсягу іноземних інвестицій, залучених з Польщі на кінець 2013 р. Найбільшу активність польські інвестори проявили у 2009 р. – у цьому році ними в економіку Волинської області залучено 9,8 млн. дол. США. Проте, вже у 2010 р. відбулося вилучення польського капіталу з економіки області. Найбільше вилучення польських інвестицій відбулося у 2011 р. (127,6 млн. дол. США). Однак у наступних двох роках відбулося зростання обсягу залучених польських інвестицій відповідно на 1,3 млн. дол. США та 6,5 млн. дол. США порівняно з попереднім роком.

На відміну від Львівської та Волинської областей, надходження польських інвестицій в економіку Закарпатської та Івано-Франківської областей відбувається в дещо нижчих обсягах. На кінець 2013 р. у економіку Закарпатської області залучено 39,2 млн. дол. США, а в економіку Івано-Франківської – 40,1 млн. дол. США, що становить відповідно 8,6% та 8,8% від загального обсягу іноземних інвестицій, залучених з Польщі у ЗРУ на кінець того ж року. В економіці Закарпатської області найбільшу активність польські інвестори проявили у 2012 р. (7,1 млн. дол. США), а Івано-Франківської – у 2010 р. (19,5 млн. дол. США). Найбільше вилучення польського капіталу у Закарпатській та Івано-Франківській областях відбулося в 2011 р. відповідно на 0,4 млн. дол. США та 45,5 млн. дол. США.

Значно менші обсяги польських інвестицій, порівняно з іншими областями ЗРУ, надходять в економіку Тернопільської області. На кінець 2013 р. в економіку області залучено 5,4 млн. дол. США, що становить 1,2% від загального обсягу польських інвестицій, залучених у ЗРУ на кінець цього ж року.

Точних даних стосовно надходження ПІІ з Польщі в економіку Рівненської та Чернівецької областей Головними управліннями статистики у Рівненській та Чернівецькій областях не наведено, проте ними вказано, що інвестиції все-таки здійснювались, однак у несуттєвих обсягах.

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій з Польщі у ЗРУ наведена на рис. 1.

На кінець 2013 р. в підприємства та організації ЗРУ вкладено 545,8 млн. дол. США польських інвестицій (акціонерного капіталу), що становить понад 64% від загального обсягу прямих інвестицій, залучених з Польщі на кінець того ж року в економіку України. Найбільшу активність польські партнери проявили у 2009 р., коли в економіку регіону ними було внесено найбільші обсяги іноземних інвестицій за період інвестування 2008-2013 рр. (151,7 млн. дол. США). Найбільше вилучення польських інвестицій з економіки Західного регіону України відбулося у 2011 р. (123,7 млн. дол. США). За останні два роки польські інвестиції в економіку

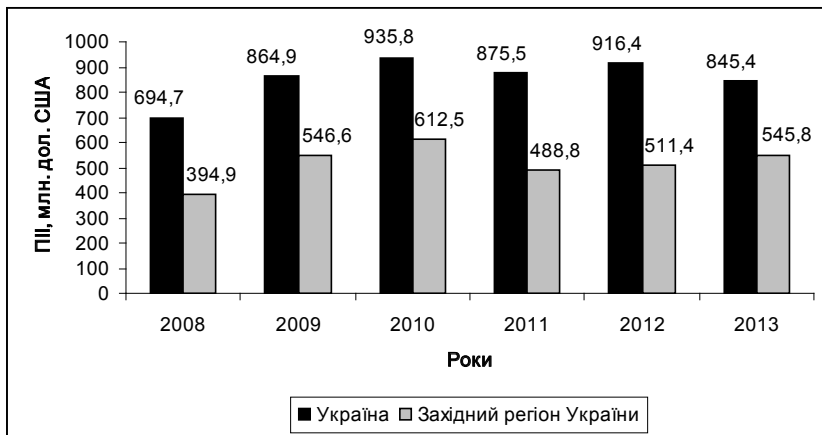

Рис. 1. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій з Польщі у ЗРУ

* Сформовано на підставі [2-9].

регіону надійшли у менш суттєвих, але все-таки значних обсягах: 22,6 млн. дол. США – у 2012 р. та 34,4 млн. дол. США – у 2013 р.

Окрім того, важливим аспектом розвитку українсько-польських відносин в рамках ТІС на території ЗРУ виступають два єврорегіони – «Буг» та «Карпатський» [11]. Ці єврорегіони є основними чинниками процесу інтеграції України до ЄС. Завдяки їм відбувається співпраця адміністративно-територіальних одиниць держав Європи, на засадах укладення між ними угод про ТС. До складу «Карпатського» єврорегіону відносять частину Підкарпатського воєводства Польщі, Львівську область, Закарпатську область, Івано-Франківську область і Чернівецьку область України, кілька областей Угорщини, Північні райони Румунії, частину східної Словаччини. У єврорегіон «Буг» входять Волинська область України, частина території Польщі та Білорусі.

Варто відмітити також, що розвитку ТІС України і Польщі на території ЗРУ сприяє надходження коштів ЄС для реалізації проектів ТІС цих держав. Так, потрібно взяти до уваги Програму транскордонного інвестиційного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна», яка реалізувалась протягом 2007-2013 рр. [11]. Кошти цієї програми були ефективно використані органами самоврядування, органами місцевої влади та неурядовими організаціями цих держав у сфері міжрегіонального співробітництва.

Таким чином, у статті розглянуто особливості здійснення ТІС України і Польщі. Особливу увагу приділено здійсненню ТІС цих країн на території ЗРУ. Проведено аналіз надходження ПІІ в економіку ЗРУ. Визначено періоди найбільшої активності польських інвесторів та періоди, коли відбулося значне вилучення польського капіталу.

З огляду на зазначене, слід сказати, що ТІС України і Польщі позитивно впливає на зовнішню торгівлю між ними державами. Чим тісніше співпрацюють ці держави у сфері інвестиційної діяльності, тим більшими є обсяги зовнішньої торгівлі між ними. А спираючись на те, ТІС цих країн загалом проводиться на території ЗРУ, тому надходження ПІІ з Польщі в економіку цього регіону ефективно сприяє розвитку цього регіону й загалом зміцненню між ними відносин.

Список використаних джерел:

1. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (21 травня 1980 р., м. Мадрид). – Рада Європи. – 35 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Головного управління статистики в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Головного управління статистики у Рівненській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rv.ukrstat.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Головного управління статистики у Тернопільській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.te.ukrstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернівецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
10. Каталог інвестиційних проєктів, програм та пропозицій у Львівській області / Офіційний сайт Львівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://loda.gov.ua/oda/upravlinnya/viddil-investysijnoji-diyalnosti/dokumenty/kataloh-investysijnyh-proektiv-2>
11. Україна та Польща / Офіційний сайт Посольства України в Республіці Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poland.mfa.gov.ua/ua/ukraine-pl/trade>

Процевят О. С. Особенности трансграничного инвестиционного сотрудничества Украины и Польши на территории Западного региона Украины.

Рассматриваются особенности трансграничного инвестиционного сотрудничества Украины и Польши. А именно, охарактеризованы украинско-польские отношения на территории Западного региона Украины. Проанализированы объемы и тенденции привлечения прямых иностранных инвестиций в экономику региона, определено их влияние.

Ключевые слова: трансграничное инвестиционное сотрудничество, прямые иностранные инвестиции, инвестиционные проекты, инвестиционные программы.

Protsevyat O. S. Features of cross-border investment cooperation between Ukraine and Poland in the Western region of Ukraine.

The peculiarities of cross-border investment cooperation between Ukraine and Poland are considered in this article. Namely, the Ukrainian-Polish relations in the Western region of Ukraine are characterized. The volume and trends of foreign direct investment involvement in the economy of the region is analyzed and its influence is defined.

Keywords: cross-border investment cooperation, direct foreign investment, investment projects, investment programs.